

Ο άκρατος καπιταλισμός βλάπτει σοβαρά την υγεία (Oliver James, The Guardian)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : 15 Ιανουαρίου, 2008

Η πλέον σοβαρή παρενέργεια της ηγεμονίας του «ατομιστικού καπιταλισμού» (Θατσερισμού / Μπλερισμού) είναι η δραματική αύξηση των περιστατικών διανοητικής διαταραχής, τόσο στα παιδιά όσο και στους ενήλικες, σε σχέση με τη δεκαετία του 1970. Όπως διαπιστώνεται στο βιβλίο μου «The Selfish Capitalist - Origins of Affluenza» (Ο εγωιστής καπιταλιστής - Οι ρίζες της ασθένειας της αφθονίας), αλλά και από έρευνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας σε αντιπροσωπευτικά δείγματα πληθυσμού των ΗΠΑ, της Βρετανίας και της Αυστραλίας, οι διανοητικές ασθένειες έχουν διπλασιαστεί τα τελευταία 20 χρόνια. Αυτή η αύξηση δεν μπορεί να οφείλεται στη διεύρυνση του τι ορίζεται ως ψυχική ασθένεια, καθώς η κουλτούρα της ψυχοθεραπευτικής περιαιτολογίας είχε ήδη εδραιωθεί στο τέλος της δεκαετίας του 1970.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και το γεγονός πως οι κάτοικοι των αγγλοσαξονικών κρατών, των οποίων ο καπιταλισμός είναι εγωιστικός, έχουν διπλάσιες πιθανότητες να νοσήσουν ψυχολογικά, από τους κατοίκους της ηπειρωτικής Ευρώπης, όπου η καπιταλιστική οικονομία είναι διαρθρωμένη με διαφορετικό και μη ατομιστικό τρόπο. Τους τελευταίους 12 μήνες, το 23%, κατά μέσον όρο, των Αμερικανών, των Αυστραλών, των Νεοζηλανδών, των Βρετανών και των Καναδών παρουσίασε κάποια ψυχολογική διαταραχή. Το αντίστοιχο ποσοστό για τους Γερμανούς, τους Ιταλούς, τους Ισπανούς, τους Βέλγους, τους Γάλλους και τους Ολλανδούς είναι μόλις 11%. Τα συμπεράσματα των στατιστικών δεν θα μπορούσαν να είναι σαφέστερα. Ο εγωιστικός καπιταλισμός διαταράσσει την ψυχική υγεία των ανθρώπων πολύ πιο καθοριστικά απ' ό,τι η γενετική προδιάθεση. Το ερώτημα που ανακύπτει βεβαίως είναι από πού προέρχεται αυτή η «τοξικότητα» του καπιταλισμού.

Δεν χρειάζεται να υπενθυμίσουμε στους αναγνώστες ότι ο εγωιστικός καπιταλισμός κάνει τους πλούσιους πλουσιότερους και συρρικνώνει την αστική τάξη. Μηχανισμοί αναδιανομής δεν υφίστανται στις αγγλοσαξονικές χώρες. Απόδειξη είναι ότι ο μέσος

μισθός ενός αγγλόφωνου υπαλλήλου σε σημερινές τιμές παρέμεινε ο ίδιος -και στην περίπτωση των ΗΠΑ μειώθηκε- σε σχέση με τη δεκαετία του 1970. Μειώνοντας στο μισό τους φόρους που πλήρωναν οι πλούσιοι, η Μάργκαρετ Θάτσερ μετέφερε το φορτίο της χρηματοδότησης του κρατικού προϋπολογισμού στους μισθωτούς. Ενώ λοιπόν -από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και μέχρι την εκλογή της- οι πλούσιοι γίνονταν φτωχότεροι στη Βρετανία, από τότε που ανέλαβε την πρωθυπουργία η τάση αυτή αντιστράφηκε.

Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι οι πλουσιότεροι Βρετανοί, που αντιπροσωπεύουν το 1% του γενικού πληθυσμού, διπλασίασαν την περιουσία τους από 6,5% του ΑΕΠ το 1982 σε 13% του ΑΕΠ σήμερα. Τα ανώτατα στελέχη των εισηγμένων εταιρειών υψηλής κεφαλαιοποίησης αμείβονται σήμερα με μισθούς 133 φορές μεγαλύτερους από τον μέσο υπάλληλο, ενώ το 1980 οι μισθοί τους ήταν 20πλάσιοι του μέσου όρου. Στη διάρκεια της θητείας του Γκόρντον Μπράουν στο υπουργείο Οικονομικών, το πλουσιότερο 0,3% των Βρετανών αύξησε κατά 79% τη διαθεσιμότητα ρευστού του και πλέον έχει στη διάθεσή του περισσότερα από τα μισά μετρητά που κυκλοφορούν στην αγορά.

Ανισότητα και αφθονία

Εντούτοις, οι οικονομικές ανισότητες από μόνες τους δεν αρκούν για να προκαλέσουν ψυχικές και διανοητικές διαταραχές. Ερευνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας δείχνουν ότι φτωχά αναπτυσσόμενα κράτη, όπως η Νιγηρία και η Κίνα, έχουν ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά ψυχικών ασθενειών. Επιπλέον, το εύρος των οικονομικών ανισοτήτων στη σύγχρονη Βρετανία, καίτοι υψηλό, είναι αναμφισβήτητα χαμηλότερο από το αντίστοιχο του 19ου αιώνα. Παρ' όλα αυτά, δεν έχουμε στοιχεία που να πιστοποιούν ότι η συχνότητα των ψυχικών ασθενειών ήταν υψηλότερη από τη σημερινή.

Η ρίζα του προβλήματος βρίσκεται στον συνδυασμό ανισότητας και ηγεμονίας του σχετικιστικού υλισμού της αφθονίας. Ο τελευταίος όρος αναφέρεται στην τάση των ανθρώπων να εναποθέτουν μεγάλη αξία στο χρήμα, στα υλικά αγαθά, στο φαίνεσθαι και στη δόξα, ενώ ήδη έχουν στην κατοχή τους αρκετά χρήματα ώστε να καλύψουν τις βασικές ψυχολογικές τους ανάγκες. Ο υλισμός της επιβίωσης, από την άλλη

πλευρά, είναι απολύτως υγιές συναίσθημα. Εάν κάποιος αγχώνεται για το πώς θα αποκτήσει εισοδήματα ικανά για την αγορά κατοικίας ή φαρμάκων, δεν διολισθαίνει σε ψυχολογικές διαταραχές.

Ο εγωιστικός καπιταλισμός, όμως, ευθαρρύνει τον σχετικιστικό υλισμό: τη δημιουργία δηλαδή ανεδαφικών προσδοκιών και την ελπίδα πως αυτές θα ικανοποιηθούν. Ο λόγος που γίνεται αυτό είναι ότι ο εγωιστικός καπιταλισμός βασίζεται στην αύξηση της κατανάλωσης για την αποκόμιση κερδών. Το επιχείρημά μου είναι εν ολίγοις ότι οι άνθρωποι που χειραγωγούνται πλήρως από τις επιθυμίες τους και την απληστία, αποτελούν ιδανικά θύματα για την τελειομανία και την παθολογική ανταγωνιστικότητα.

Με την καλλιέργεια υπερφίαλων προσδοκιών, η κοινωνία της επιχειρηματικής φαντασίωσης δημιουργεί την ψευδαίσθηση ότι ο καθένας μας μπορεί μια μέρα να γίνει ένας νέος Μπιλ Γκέιτς, μολονότι η κοινωνική κινητικότητα μειώνεται συνεχώς. Ένας 20άρης Βρετανός το 1978 είχε πολύ περισσότερες πιθανότητες να ανέβει στην οικονομική ιεραρχία της κοινωνίας του μέσω της εκπαίδευσης από ό,τι ένας 20άρης Βρετανός το 1990. Παρ' όλα αυτά, οι περισσότεροι ζουν με την ελπίδα πως κάποτε θα γίνουν πλούσιοι. Είναι αυτή ακριβώς η ιδεολογία της επιθυμίας του πλουτισμού μέσω της υπερεργασίας που καταστρέφει τον ανθρώπινο ψυχισμό. Όταν κάποιος αποτύχει να εκπληρώσει τα φρούδα όνειρά του, αντί να κατηγορήσει το σύστημα, κατηγορεί τον ίδιο του τον εαυτό, επειδή υποτίθεται δεν ήταν αρκετά ικανός.

Στους μετανάστες...

Θλιμμένος και αγχωμένος για το ενδεχόμενο της αποτυχίας, ο σύγχρονος άνθρωπος δουλεύει όλο και περισσότερο. Τελικώς, καταρρέει υπό το βάρος των ανεκπλήρωτων επιθυμιών, αφήνοντας τους μετανάστες να κάνουν τις δουλειές εκείνες που η κοινωνία τού έμαθε ότι είναι υποτιμητικές.

Η μόνη λύση για τη Βρετανία είναι να αποκτήσει έναν χαρισματικό ηγέτη, ο οποίος θα πείσει τον κόσμο ότι βαδίζουμε σε λάθος δρόμο και ότι θα πρέπει να υιοθετήσουμε

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

το μοντέλο του κράτους πρόνοιας που χαρακτηρίζει τις δυτικοευρωπαϊκές κοινωνίες. Με αυτόν τον τρόπο θα εξασφαλίσουμε την αειφόρο και βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας μας, αλλά και θα μειώσουμε στο ήμισυ τη συχνότητα ψυχικών και διανοητικών διαταραχών μέσα σε λίγα μόλις χρόνια.

* Ο Oliver James είναι κλινικός ψυχολόγος και συγγραφέας

(Πηγή: "Καθημερινή" 5/1/2008)